KÖRMENDI LAJOS

BARBARICUM

Dunából, Visztulából font varkocs
lobog a hátadon.
Válladon a Körösök szélfútta fürtje.
Csókodban izzanak
és elvéreznek
a csalánok.
Cézár-idő patanyoma a szemed alatt.
Falvak tetvei bőrödön.
Tanyák serkéi.
Baltás fagyok ólálkodnak a kertek alján.
Nekem nem kell
a káinmundér!
Vezetnek tenyered életvonalai:
utak, vasutak,
vezetnek ékköveidhez.
Igazgyöngytallinn. Gyémántprága.
Borostyánvarsó. Opálbukarest. Rubinszófia.
Fájdalmak földje!
A vértől még másnapos
gyomrod idegeivel
bőgőzik
Hel Mood Nadolski.
Nyílnak a meszesgödrök múzeumai.
Keselyűkommandók
árnyéka hussan át
egy homlok
márciusán.
A vererek sztrádáin a szív felé robognak
a menetnóták.
Szennyvízcsatornák, vízcsövek,
gázvezetékek Laokoon-kígyói kúsznak
a földben,
a falban,
a testben.
A szőkére vakolt gótikus lányok mosolya
mégis felkél,
felragyog Barbaricum.
„Hatalmas" vagy,
hazám.
Végtelenek
a határok
az emberekben.

LAPIS JÓZSEF

SERKÉK ÉS ÉKKÖVEK

Körmendi Lajos: *Barbaricum*

„Körmendi Lajos 1946-ban Karcagon született. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar–népművelés szakának hallgatója, népművelőként dolgozik. Kötete: *Barbaricum* (1981)" – olvashatjuk a szerző jellemzését a nevezetes JAK Füzetek sorozat második darabjában, a *Ver(s)ziók – Formák és kísérletek a legújabb magyar lírában* című antológiában (Magvető, 1982). A szerkesztők, Kulcsár Szabó Ernő és Zalán Tibor fontosnak tartották, hogy a nagykunsági költő szerepeljen a fiatal költészet reprezentatív gyűjteményében, mégpedig négy verssel, ami éppenséggel nem számít kevésnek a tartalomjegyzéket böngészve. Azt lehet mondani, hogy az antológiában, illetve a leírásban is szereplő saját kötetben részben eltérő jellegű szövegekkel találkozunk. A *Ver(s)ziók* publikációi neoavantgárd hatású művek, erőteljes, a tipográfiát, írásképet érintő vizuális jelleggel, nem véletlenül: a szerkesztők az előszóban a formabontást egyik legfontosabb válogató elvükként jelölték meg: „olyan verseket, szövegeket kívántunk tekintetbe venni, amelyek a versbeszéd nyelvi megszervezettségének szintjén már kifejezik elhatárolódásukat a líra hagyományos formaelveitől (versláb, ritmus, ütem, versszak, rím stb.)" [*Ver(s)ziók*, 5]**.** A *Barbaricum*-kötetre ez az „elhatárolódás" ugyanakkor csak részlegesen jellemző, tulajdonképpen a maga radikalitásában egy rövidebb ciklusra korlátozódik (amelyben helyet kapott az antológiába is fölvett *Mondjuk ez az utolsó perc* című vers). S bár a verseskötetben erőteljes a szabadverses formanyelv, markánsan formabontónak mégsem igazán érezzük – az azonban kétségtelen, hogy egy meglehetősen szórt utalásrendszerrel dolgozó (magyar archaikum, antik kultúra, magyar klasszikus költészet, képzőművészet stb.), sokféle architextust fölvevő és formailag heterogén kötettel van dolgunk: mindenképpen izgalmas és friss olvasmánynak tekinthető.

A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára szerint a *barbár* szavunk a görög barbaroszból származik latin közvetítéssel (barbarus), s a végződés lekopásával alakult ki mai formája. A jelentése elsősorban az volt, hogy idegen (mindenki, aki nem görög, nem római), s a hangutánzó eredetű szó az idegenszerűen hangzó, a görög és latin kultúrában élők számára érthetetlen, dadogó, már-már halandzsaszerű nyelvre vonatkozott. Ugyanakkor további jelentése volt a műveletlenség, faragatlanság, durvaság is. Körmendi Lajos ezt a fogalmat teszi metaforává életművében, és rögtön az említett első, 1981-es verseskötetében (Kozmosz Könyvek) központi jelentősége lesz a címadó költeménynek, a *Barbaricum*nak. (A karcagi költő később saját alapítású könyvkiadójának is a Barbaricum Könyvműhely nevet adta.)

Az antik gyökerű barbárságra utaló barbaricum fogalom tehát egyesíti magában az alábbi meghatározottságokat: idegenszerűség, durvaság-kegyetlenség, zagyvaság-érthetetlenség, műveletlenség, embertelenség. Látjuk, hogy ezek legtöbbje viszonyfogalom. Valamihez képest idegen: a sajátként értett kultúra szemszögéből látszik a más, a másik barbárnak, alacsonyabb rendűnek. Embertelennek akkor, ha

én vagyok az ember – az ember olyan, mint én, és ami nem olyan, az az, ami idegen, embertelen. Tulajdonképpen nem is igazán ember. Érthetetlen-értelmetlen akkor, amikor az én beszédem az értelem letéteményese. Műveletlen ott, ahol az én kultúrám jelöli ki a műveltség sarokköveit. (Miközben például a barbarosz szó eredete a görög–perzsa viszonyra nyúlik vissza, s a perzsa kultúra és civilizáció éppenséggel tárgyszerű szempontok alapján sem volt fejletlennek nevezhető: sőt.) A *barbaricum* fogalma ekként az én és te, illetve a centrum és periféria egyfajta viszonyának leképezése, a másság és idegenség nem inkluzív, hanem kizáró és kirekesztő értelmezésének megmutatkozása. Olyan mintázat, amely az emberi történelem és kultúra visszatérő sematikája: az adott régióban a hatalom birtokosa, a társadalmi javak és a kulturális tőke birtoklója számára a tőle erőteljesen eltérő, határait a perifériáról veszélyeztető másik az idegenség fenyegetéseként mutatkozik meg. (Természetesen tudjuk, hogy a történelem során ez nagyon sok esetben tényleges háborús fenyegetést is jelentett, például a görögök és perzsák, illetve a rómaiak és a határokon túl élő törzsi népek viszonyában.)

Úgy tűnik, hogy Körmendi Lajos költeményében a *Barbaricum* cím ironikusan olvasható, amennyiben egy nézőpontkülönbséget, illetve -kettősséget olvaszt magába: magát nevezi meg barbárként, de ezt egy külső perspektívából teszi meg. A cím tehát utal arra, hogy a versbeszélőt, illetve a hozzá kötődő közösséget barbárnak tartják, s ő ezt a külső, eredendően lekicsinylő, kizáró, ellenséges minősítést változtatja olyan büszkén pozitív önértelmezéssé, amely ebben az ironikus gesztusban számolja fel (s nem megfordítja) a centrum és periféria viszonyát. Milyen közösségre vonatkozhat ugyanakkor a Barbaricum szó? Körmendi Lajos életművében a fogalom lefedettsége, kiterjedtsége változó volt: Jenei Gyula írja, hogy „halála előtt bő két évvel megjelent esszékönyve, *Az együttleges szellem* előszavában ugyanez a fogalom már a történelmi Nagykunságra szűkül" (*Válogatott huszonegy*, Forrás, 2007/9, 101). A dinamikus barbaricum-fogalom tehát több olyan viszonyrendet magában foglal, mely a (valahonnan nézve) periférikusság, partvonalra szorultság állapotát tartalmazza, de amely viszonyban a Barbaricumként megjelölt közösség, régió nagyon is értéktelített lesz, és talán akkor sem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy saját értékeinek megmutatásáért, sajátszerűségének elismertetéséért küzd. Legyen ez a „Barbaricum" a Nagykunság, a (vidéki) magyarság, Magyarország, avagy – mint a *Barbaricum* című versben egyértelműen – a tág kelet-közép-európai terület. Az elkövetkezőkben ezt fogjuk közelebbről szemügyre venni, azonban fontos hangsúlyozni, hogy a konkrét vonatkozások mellett, mint láttuk, a „barbaricum" Körmendinél alapvetően jelképes, a közvetlen utalásokon túlmutató értelmű, szóródó jelentésű allegorikus alakzat.

Már a *Barbaricum* költemény első két sora kijelöli a régió tengelyét: „Dunából, Visztulából font varkocs / lobog a hátadon. / Válladon a Körösök szélfútta fürtje." A sorpár egyfelől földrajzilag, másfelől kulturális szempontból is jelentéses: a varkocs ugyanis hagyományosan-jelképesen az archaikus keleti nomád népek hajviseletére utal (hol az avarok, hol a székelyek, hol a kunok stb. viseleteként jelenik meg), a „lobogó" hajfonat pedig minden bizonnyal a lovas harcmodorra, lovas kultúrára. (Még Jókai Mór is úgy ír *A kiskirályok* című regényében: „Pedig őseink is így viselték: a tuhudún ősök, a pogányok. A keresztyén királyok még törvényt is hoztak a hármas varkocs viselése ellen.") A Visztula–Duna(–Körösök) tengelyre föl lehet fűzni nagyjából egész Közép-Európát: Lengyelország „nemzeti" folyója, a Visztula északon (Gdansk mellett) ömlik a Balti-tengerbe, a cseh–lengyel határ közelében ered; a Körösök elsősorban a románság és

magyarság viszonyában jelentős folyók – a Duna pedig a közép-, illetve kelet-európaiság nagy összekötő folyója, ahogyan német földről hazánkon át tart a Fekete-tenger felé. A folyók tehát kapcsokként szolgálnak a különféle szláv népek (lengyelek, ruszinok, szlovákok, csehek, délszlávok: szerbek, horvátok, szlovének, bosnyákok), a bolgárok, a románok és a magyarok között. S a hát közepén lobogó varkocs nagyon szép és kifejező jelkép, messze vivő jelentéstartománnyal: a folyók a táj hátán hajfonatként szövik magukba a különböző népeket, s ezáltal a megképződő fonat egy erős, a tincseknél, szálaknál sokkal erősebb kötélzetet jelent: elszakítani lehetetlen – kibontani, levágni lehet csak.

Szigeti Lajos Sándor 2002-ben Körmendi Lajosnak írt „levélféleségében" a Barbaricum-fogalomról ekképpen fogalmaz: „Az indulás versei azonban nem csak ars poeticák, de már itt erőteljessé és relevánssá válik a kelet-közép-európaiság mibenlétének meghatározása. Költői magatartásformáddal azonosulni tudunk, mert megérezzük, hogy alapja nem más, mint az egymásra utaltság olyan felelősségteljes meggondolása, amely a József Attila-i »rendezni végre közös dolgainkat« parancsának és a Németh László-i »tejtestvériség« gondolatának kemény, dacos, termékeny továbbmondása. Erre legszebb példa épp a cikluscímadó vers, hiszen Barbaricum nem más, mint Közép-Kelet-Európa: »Dunából, Visztulából font varkocs / lobog a hátadon. / Vállaidon a Körösök szélfútta fürtje« – indul a vers, pontosan úgy, ahogy egy ódának indulnia illik, csakhogy a megszólítás s később a felszólítás fikciója profanizálódik is. A vers végig nem más, mint harc az ódáért – az ódai magatartás ellen, mert a látható, tapasztalható keserűségen úrrá akarsz lenni, s ebben segíthet az ódai odafordulás." (*A szó még mindig tett*, Eső, 2002/3) Mielőtt a közös, „keserű" tapasztalatokra rátérnék, érdemes aláhúzni azt, hogy Körmendi valóban többféle előképre támaszkodik akkor, amikor a folyókkal beszéli el a kelet-közép-európai népek egymásra utaltságát. A Szigeti Lajos Sándor által is említett nagy József Attila-vers, *A Dunánál* mindenképpen ide sorolandó, s a hangsúly a „közös" dolgokon van, illetve azon, hogy az idegenség nem valamilyen eltüntetendő, felszámolandó dolog (azaz nem a különféle asszimilációs törekvések lehetnek üdvösek), hanem egymás különbözőségének megértése, és e különbségek termékeny hasznosítása lehet (közös) célra vezető. Ady Endre *Magyar jakobinus dalá*nak nevezetes, sokat vitatott sorai – „Dunának, Oltnak egy a hangja, / Morajos, halk, halotti hang" – arra utalnak, hogy az etnikai ellentéteken, különbségeken túl a szenvedő nép sorsa az, ami közös nevezőt jelenthet a régióban. Körmendi Lajos ebből az irodalmi térből is merít, amikor a kelet-közép-európai közteret barbaricumként teremti újjá.

Mégpedig hatásos, erőteljes, a Nagy László-i poétikát is idéző metaforákkal: „Csókodban izzanak / és elvérzenek / a csalánok. / Cézár-idő patanyoma a szemed alatt." Utóbbi a római hódításra utal, s ebben a gesztusban benne van a rómaiak hódoltatott és félt barbaricumja, amely rajta hagyta nyomát a terület történelmén, kultúráján, s amelyet hordoz azóta is mindvégig. „Falvak tetvei bőrödön. / Tanyák serkéi." E rövid kijelentések a címben is érzékelhető ironikus távlatkettőződést mutatják újra föl, amennyiben a megszólalás egyszerre külső és belső nézőpontú: a szegény falvak, tanyák mint vérszívó élősködők jelennek meg a megszemélyesített régió tiszta testén – az „úri", felülről letekintő nézőpontba is bepillantást enged ez, abba, amely ellen az idézett Ady-vers is lázadt. A „Baltás fagyok ólálkodnak a kertek alján" sor pedig egyszerre utal a szegények kiszolgáltatottságára, arra, hogy számukra a tél halálos veszélyeket rejt, de arra is, hogy ebből a szegénységből „baltás" felkelések támadhatnak (mint ahogyan a történelem során nem egyszer bizony támadtak is).

„Nekem nem kell / a káinmundér!" – olvassuk, s az allegorikus kép a testvére ellen támadó féltékeny ótestamentumi alakra vonatkozik. Hány ízben történt meg, hogy különböző hatalmi érdekek, ígéretek, királyi-császári „ösztönzések", etnikai ellentétek és egyéb okok következtében egymásra támadtak, egymást gyilkolták a térség népei, nemzetei? A „káinmundér" elvetése ezt jelenti: a gyűlölködés, testvérveszejtés elutasítását, a testvérgyilkos szerepéből való kilépés szándékát – s egyben azt is mondja ezzel, hogy bizony testvérnépek ők a barbaricumban: a külső nézőpont felől mindannyian egymásra vagyunk utalva, és onnan nézve egymástól nem különbözőek, hanem hasonlóak vagyunk. A nagy városokat értékkülönbség nélkül egyaránt „ékköveknek" nevezi (bár utána lehet, természetesen, gondolni az egyes drágakőfajták értékének és jelentésének) – s milyen előzékenység van abban, hogy épp magyar (illetve a valamikori Magyar Királysághoz tartozó) várost nem említ a sorban: „Igazgyöngytallin. Gyémántprága. / Borostyánvarsó. Opálbukarest. Rubinszófia. / Fájdalmak földje!" A lényeg az utóbbi sorban fogalmazódik meg: a szenvedésben.

„A vértől még másnapos / gyomrod idegeivel / bőgőzik / Hel Mood Nadolski." A némileg szürreális kép értelmében a kelet-közép-európai művészet épp ebből építkezik, és hoz létre sajátos, kissé groteszk esztétikai minőséget: a fájdalom és kín helyzeteiből. (Helmut Nadolski lengyel, gdanski származású, sokoldalú újavantgárd művész: bőgős, zeneszerző, performer stb.) A „meszesgödrök múzeumai" ironikusan szintén erre a jelenségre utal, ám enyhe kritikai éllel: a történelem vészterhes időszakai, sötét tettei válnak mára látványosságokká – egyben identitásképző elemekké. A *Barbaricum* költemény második fele expresszív futamokkal jeleníti meg a terület és a táj sajátszerűségeit: a képek mindvégig az allegorikus antropomorfizáció jegyében íródnak. A Barbaricum egy allegorikus alak (mint Hungária vagy a francia Szabadság figurája), s a költemény retorikájában a testbe íródnak bele a vonatkozások: tájelemek, történelmi utalások, mesterséges konstrukciók. A vers végére Barbaricum figurája támad fel, „ragyog fel" – különösebben nincsen megokolva, hogy miért. Az ódai hangnemű szöveg vége hittétel a „haza" mellett: a versbeszélő ezt az egész „barbári" világot sajátjaként ismeri fel, és sajátjának vallja.

Az utolsó, háromsoros versmondat – a „Végtelenek / a határok / az emberekben" – talányos: mit is jelent ez? A merev határok, a szigorú elválasztottság felolvadását? Vagy éppenséggel azt, hogy a határ végtelen, tehát meghaladhatatlan? Mindig is lesznek az emberekben határok? „»Hatalmas« vagy, / hazám" – olvassuk közvetlenül az idézett zárlat előtt. Egyféle értelmezés szerint az emberekben ott lévő határok végtelensége mintegy magyarázatként szolgálhat ehhez: hatalmas vagy, mert végtelenek… Ez tehát egy felszabadító, erőteljes, a jövőbe mutató gesztus, s a *hatalmas* szó idézőjeles voltát is értelmezi: az idézőjel olvasható kiemelésként, hangsúlyozásként és a kettős értelem jelöléseként. Jelenti azt is, hogy területi-földrajzi értelemben hatalmas, de az utolsó sorok fényében inkább arra utal, hogy hatalmas, azaz hatalma van Barbaricumnak: olyan hatalma, amely a benne élő népek együttes akaratából származik. S ez az erő a végtelen felé tart.

FECSKE CSABA

BARBÁR IKON

Körmendi Lajos Barbaricum *című versének melléírása*

csillogó vadvizek tükrében
látom századok patanyomát viselő
szél fürdette
kun arcomat
rajta megbecsült ritka vendég
a mosoly
a lélek titkos üzenete
tekintetem
virrasztó éjszakák őrtüzének parazsaként izzik
mikor báránybőrbe bújt farkasok acsarkodnak
a homlokig érő sötétben
a nyájat nem hagyom
nem adok csábítások júdásszavára
szívemet vetem
koncként
az ordító ordasoknak
szerelmes csók éget a tájba
nekem szükségem van hazámra
toklászpillájú mezők ölelnek
pipacs mutatja színét véremnek
csak olyan bálban táncolok
ahol tücskök a zenészek
és kunsági szél fütyül
ismerősként köszönt a májfoltos arcú
vén hold
itt éjjel mezítláb jár
a csönd
nézem a Körös
mily messzire futott
de el sohasem hagyott
Dunának Oltnak
rokon vizeknek egy a hangja
ha van hozzá füled
földem
nincs másom kívüled
nincs megalkuvás
hiába nőttek szárnyaim
a repülés vágyát
nem hitelesítették a gyökerek
nem eresztenek

HÁY JÁNOS

BARBÁR VIDÉK

Ők megvetnek engem,
én megvetem őket,
a haszonleső törtetőket,
akik országomat országolják,
perceimet bitorolják,
felszámolják az időmet.
Pisztolyuk van, puskájuk van,
de nem lőnek,
reggeltől estig fenyegetőznek.
Nem számít nekik, ki vagy te,
nem számít, hogy ki vagyok én,
nem számít a főváros, és
nem számít a vidék,
csak dőljön össze minden,
ahol állat vagy ember él.
Lerohanni minden teret,
megtenni mindent, amit lehet,
kiűzni mindenhonnan a tieidet.
Neked és nekem tíz parancsolat,
nekik csak egy van, add
a testedet, a csontodat,
add a hazát, amiben élsz,
a házat, amiben laksz.
Keleti átok, nem látják
az erdőtől a fákat.
Micsoda nyomorult népség,
határuk semmit nem határol.
Már minden az övék,
de semmi nem elég,
gyomruk mélyén a minden elég,
lángol a puszta, lángol minden
lekopott röghegység.
Testvérem, bújj hozzám,
ők a sokaság,
de mi vagyunk egység.

BÁNKI ÉVA

ITT, MOST

Barbár vagyok. Nos, igen.
De legalább tisztán iszom –
ha. Nem keverem semmivel.
Odavágom. Megmondom.
A szemébe. Mert ami jár, az jár.
Én nem közösködöm senkivel.
Kapja-marja. Gyorsan elveszem.
Nekem se adnak semmit ingyen.
Szavakat sem. Ülök a sörömmel –
hej-hej! És önmagamhoz beszélek.
Én nem ezt érdemlem. Hisz jó vagyok.
Egyenes. Nem az én hibám, hogy.
Én mindig szemtől szemben.
A bűnösök persze nem értenek.

Olykor-olykor elnézegetem
az urakat és a hölgyeket a tévében.
Az ő bőrük a ruhájuk. Meglehet, ők már
öltönyben fekszenek, öltönyben ébrednek.
Nehéz is elképzelni őket atlétatrikóban,
dobozos sörrel a kezükben. De ők is ugyanazt
mondogatják. Hogy. Nem az én hibám.
Hisz jó vagyok. Én mindig szemtől szemben.
Azok a bűnösök, akik nem értenek.

(…)

A fák? A szememet néha rájuk emelem.
De nem értem őket sohasem. Egyenesek,
szépek, sudárak, boldogok. Csonkán is
bámulatosak. Nem a megértéstől nőnek
magasra. Nem itt élnek, bár látszani
itt látszanak. Polgárai egy boldogabb világnak.

Egy láthatatlannak. Ahol barbárok vagyunk mi
mindannyian.

TOMAJI ATTILA

DUNAVIRÁG

„felragyog Barbaricum"
(Körmendi Lajos: Barbaricum)

Ki lapozni még s járni-kelni se feledtél, menj tovább,
pergesd a kiszabott mézidőt, járd be a régi réteket,
hol sárkány alatt futottál, a partot, emlékszel, hol a
keskeny bicikliút tekereg a végtelen határig, s a Duna
jön-megy, sose tér vissza, de mindig itt marad, menj
be hosszan a fák közé is, a nedves, ködös helyekre,
hol elszórva, hasábokban áll még az odaátról ömlő
fény, jársz-kelsz, mint aki tart valahová, pedig csak
tartozol valahová, s hányszor átmentél azon a kis
hídon is a meder felett, emlékszel, a reccsenésre,
még nem szakad, csak nagyot roppan, ha rálépsz,
s mintha mondaná, mondja is, siess a befejezetlen
erdőn tovább, fel a gerinchez, a limesz szélén futó
ezeréves ösvényre, ahol népek jártak-keltek, és
összezavart nyelvük mind ugyanazt mondta, itt
élned kell, s a sziklaüregekben elvadult férfiak
tanulták újra a szavak teljes életét, mennyit időztél
ott fent, vonuló árnyékok alatt, a leeső nap fényében,
vártad az iszonyút, hogy jönne, s mutatná az arcát,
míg egyre sötétebb fátyol vonta be a réteket, a fákat,
a bicikliutat, s csak a víz ragyogott napestig, hogy
betöltse a parti emberek szemét, akik ide jöttek fiúkat
s lányokat szülni a kertekbe, hogy ráírják életüket
erre a hatalmas tájra, ami elnyeli lábnyomukat,
tenyerük melegét, erős szavukat, elnyeli s befogadja,
s közben megszüli füveit, vadvirágjait, s emlékszel,
ugye, emlékszel, hogy betértél hozzám is, s mint
álomban, karcos, vad borokat ittunk, mesélted,
merre jártál, mit láttál, s olvastuk a lombokra írt
szavakat, mert az ott a valóság, míg mi pohárral
a kézben is csak délibábok vagyunk –

De arra még nem emlékezel, mert az épp most van,
hogy sötétedés után, mikor már nagy a hold, szobádban
fekszel elnyílt szemmel a nedves párnán, és szivárog
a könnyed idő, odakint egy kései madár csap párat a
szárnyával, hazaérni vágyik, s te a vízről visszavert
delejes fényre gondolsz, s nézed magadban a megbűvölt,
szerelmes dunavirágok nászrepülését. Alig is élnek,
mégis mindent látnak, aztán lehullnak –

VASS TIBOR

ELHALASZTOTT VERS

Kun Marcella itsenes (korr.: Itsenes) verseiből

„A szőkére vakolt gótikus lányok mosolya
mégis felkél,
felragyog Barbaricum."
Körmendi Lajos

Nincs az az Itsen,
hogy az *Elhalasztott vers* megírását
el ne halasszam,
míg el nem hal a járvány,
el nem halasztja az intézkedő a szakszerű intézkedéseivel,
feledésbe ugyan nem merül,
de addigra se hír, se hamv, se írmag.

Addigra Itsen *már nem ver* ottal,
Itsen ittel ver,
itt kell lennemmel, ezen a vidékenemmel.
Itsen itteni verése szeretet.
Azon a vidéken, ha ő vagyok,
az Atyaúr vagyok, és egyszerre az Itsen.
Azért rossz ott nekem.
Ott nincs két Barbaricum, és egy az Itsen.

Itt ugyan néha több a kelleténél ebből is, abból is.
Néhanap ott maga a kellemetlen itseni helyzet hagy.
Itt maga a kellemetlen ottani.
Néhanap innen az odavágyó, onnan az ide.
Itsen kellemetlen helyzeteket teremt.

Kezdetben vala Barbaricum,
másnap világos sakkot ad, sötét a királyát fellöki.
Az égbolti idősávokat örökre visszaállítók
nem állnak szóba a szárazföld
és a növények leértékelését kezdeményezőkkel,
az égitesteket onlájn kiárusítók megvetik
a garázsboltban magukat sárga
földig leivó emberállatokat. Népszerű az Itsen borja.
A másnaposságot elnevezik vaságynapnak.
A hetedik nap kivétel, húsz óráig nem kell hazaérni.

Itsen szórakozása maradandó károkat okoz,
elszenvedünk héttel osztható traumákat.
Itsen megrázkódtat.
Fut velem egy vagy több rossz stresszekér'.
Itsen lenyomat, lidérces mesetény,
fénye annak a napnak itt is, ott is, megzaklattat.
Itsen pedig igyekszik jóban lenni velem,
az esőbe itt kiáll, villámot ott szóraztat,
nem mindennap traumáztat.

Addigra vagy megszűnik a Fészbuk,
és mindenki hülye lesz,
vagy átveszi a hatalmat, és attól lesz mindenki hülye.

Ezt azért fontos lenne tudni előre,
mert békedíjamat terv szerint Itsentől,
onlájn veszem át egy vaságynapon,
jelen jogrend szerint csak a Fészbuk közvetítheti.

Amikor köszönőbeszédemben azt mondom,
hogy az *Elhalasztott vers* olaj a tízre,
a parancsolatra gondolok,
Körmendi versében olajszőkítők lesznek
a korábban szőkére vakolt gótikus lányok,
az *Elhalasztott vers*ben a mottó a *vakolt* miatt fontos,
most nem a kolt, hanem az olt folytán,
lásd jelen jogrend.

Én Barbaricumban, a tyúkól előtt ülök,
Hernádkak is Barbaricumban fekszik,
onnan közvetíti jelen jogrend szerint a Fészbuk,
vagy Berekfürdőn a nyuggermedencében,
amit kétezertizenkettő őszén Szenti medencének
keresztelek az elhunyt emlékére,
akivel írótáborban jó párszor jó hosszan ücsörgünk ott,
Berekfürdő is Barbaricumban fekszik,
onnan is közvetíthet jelen jogrend szerint a Fészbuk.

Körmendiről nincs elnevezve medence,
ezért idén ősztől, Itsen engem úgy segéljen,
Körmendi medenceként kezdem emlegetni
az ikermedencék egyikét,
azt, amiben az egyik legemlékezetesebb írótábori,
éjszakai fürdőzésünk során,
kétezerkettőben Szenti egy lebegő testről azt hiszi,
hogy hulla,
pedig csak Oláh János lebeg ügyesen a vízen,
Szenti azt súgja nekünk,
a lebegő testtől távolabb fürdőzőknek,
hogy gyerekek, valami nagy balhét sejtek,
Lajos meg azt mondja, írjam meg,
látja, hogy mindennap írok a táborban,
legyen ez is közte, szülessen erről versemlék,
lesz is *Valami nagy balhés vers*,
közös barbaricumi relikvia.

Az *Elhalasztott vers*ben ennél több konkrét szónak
nem kéne esnie Körmendiről, Itsenről annál inkább,
kétezerkettőben Berekfürdőn hagyom
először a teremtőt Itsennek egy írásban,
és kábé húsz év múlva botlok bele
a Barbaricum nevű mappában,
amibe idéztem Körmendi verséből,
„Igazgyöngytallinn. Gyémántprága. /
Borostyánvarsó. Opálbukarest. Rubinszófia”,
s utánaírom, Kar Cagtopáz. Berekfürd Ősmaragd.
Hernád Kakakvamarin.
Bud Apestametiszt. Mis Kolccirkon.

A vezérnek az *Elhalasztott vers*ig akad
egy kis ideje, hogy megoldja,
az átoldottság mértéke legyen totális,
a fesz- és fésztelen csődület
úgy lappadjon le az apátiában,
akár a győztes gladiátorok.
Közben hullnak a parasztok védtelen,
a zárójelentésekre gyalogáldozatot írnak.
A futók szerint minden út romba veszett,
forradalmárok szedték fel a köveket.

Mint a kovid és Róma közt összefüggésre lelő
összeesküvéselmélet-gyártóként elhíresült
barbaricumi versfejlesztő kapom a békedíjat,
épp, mielőtt meghalok a vírus szövődményeként
fellépő koronária szindrómában.
Az *Elhalasztott vers*ben majd elmondom még egyszer,
úgy hangsúlyozva, hogy értsék
a kovid és a Barbaricumot életre hívó Róma között
a megérdemelt díjamat: koronária, Szind, Róma.
Azzal békítek ki minden ellentétet, hogy feltárom,
Szind közelében római kori régészeti lelőhely van,
Szindbád közelében Róma:
Huszárik Latinovits előtt Vittorio de Sicával tárgyal
a főszerep ügyében, és Rómában találkoznak,
szerintük Róma Barbaricum centruma,
ahol a tilalom Itsen ostora.

A magyarok szeretik, ha valamit tiltanak.
Például ha tilos Rómát látni, és meghalni,
akkor nem halnak meg, ha látják. Ilyen egyszerű.

Ilyen egyszerűn fogok lesántulni
Barbaricum centruma felé az *Elhalasztott vers*ben,
s mivel jó mankóhoz idő kell,
időszorításban jegyzem le majd,
és persze, hogy kihagyom
belőle a fent említett részeket. Az összeset.

Az *Elhalasztott vers* újbóli elhalasztása nem eshet meg.
A világkatasztrófa után a barbaricumi temetők
műköveiből előbb-utóbb drágakövek lesznek,
tisztára csak a Körmendi medencéből
leengedett vizekkel lehet mosni őket.
Erről kell szólni a versnek.

Arról, hogy feltámadáskor
szépeknek támadnak fel a bányarémek.
Akarom mondani, bányarómák.
A feltámadottak, ha meghalnak,
még egyszer nem támadnak fel,
Itsen itt rontja el az egészet. Mormolja magának:
az vagy, barátom, vesztes parti,
egy nagy csődtömeg. A chát. Bor ostyán.
Bűnbánatot vaságynapokon tart, rendre beszopál.

HORDOZÓ

MARKÓ BÉLA

HÓFOLTOK

„Keselyűkommandók
árnyéka hussan át
egy homlok
márciusán."
(Körmendi Lajos: Barbaricum)

Nem tudom, hogy test-e a haza.
Van-e szíve, amely szünet nélkül
küldi a vért a távoli testrészekbe?
Van-e tüdeje, amely mohón
szívja magába a tavaszi hólé
felejthetetlen illatát? Van-e mája,
hogy kiszűrje a pusztító mérgeket?
Van-e szeme a jóra és a rosszra?

Nem tudom, úgy gondoljak-e a hazára,
mint az isteni bika hátán
egyszerre jajgató és örvendező
Európéra. Van-e jövő az ágyékában?
Van-e hely a méhében egyre újabb
és egyre kisebb hazákat
világra hozni kétségbeesetten?

Nem tudom, miért szólította meg
Petőfi Sándor a *zordon Kárpátok*at.
Miért gondolta, hogy válaszolnak?
Miért nem szerette őket?
Miért mondott le róluk titokban,
hogy aztán csontjai elkeveredjenek
a hegyek darabos, formátlan csontjaival?

Nem tudom, miért gondolta Vajda János,
hogy a haza él. Hiszen ez azt jelenti,
hogy bármikor meghalhat. Csak az élők
vannak halálra ítélve. Miért képzelte,
hogy ott fekszik a haza egy ravatalon?
Mert *tetszhalott*? Hány és hány
történetet hallottam annak idején
gyerekkoromban, hogy tévedésből
eltemették a tetszhalottat. Iszonyú.

Akkor már inkább egy nyers idomú, egész
testével élő, egész testével alvó
gyönyörű lány? Barbár hódítók
és bekölnizett piperkőcök áldozata?
Csakhogy a test romlik, ráncosodik,
kiürül. Egy idő után már nem érdemes
szerelmet vallani neki. Talán
lehet még szeretni, de másképpen.
Már csak tapogatunk, mint Ady Endre,
míg *ujjunk begyéből vér serken ki,*
te álmos, szegény Magyarország.

Egy-egy domb, mint a lányok
kemény melle. Egy-egy hófolt
a kertben, mint az asszonyok
valószerűtlenül fehér hasa,
amikor a hatalmas mosdótálba
beleguggolva mossák az alsótestüket.
Egy-egy kérges fatörzs, mint
nagyanyám sovány, visszeres lába.

Azt hiszem, nem kell megszemélyesíteni
a hazát. Pedig a tenyerem jól illeszkedik
a hullámzó halmokra. Az ujjam
végigsiklik képzeletben egy fűcsomón,
aztán belemerül a folyómederbe.
De mégsem test a haza. Csak lélek.
A lélekről pedig máig nem tudni, micsoda.
Talán van. Talán nincs. Talán valóban
csak a sejtek mulandó összhangja,
semmi más. De vágyunk rá mégis.
Akarjuk, hogy legyen. Külön a testtől.

TURCZI ISTVÁN

REGGELRE MEGÖREGSZÜNK

„Végtelenek a határok az emberekben."
(Körmendi Lajos: Barbaricum)

Ma éjjel sorra kihalnak a hősök,
hogy ne legyen idő elrontani, ami jót elkövettek.
Mintha látnák a reggel kezdődő éjszakákat –
elhallgatott bennük dob, harangszó, jégzajlás.
Mind belefagytak a fűbe a levelek,
és ágakat roppant a jég verejtéke.
A szél rekedtre ivott hangja utasít:
tovább! Nincs még vége. Tovább!
Azt gondoltuk, hogy elhagytuk egymást.
De elveszítettük. Végtelenek a határok.
Ökölbe zárva mi magunk vagyunk a táj.
Ha most keresztülvágunk az üvegfüvön,
a télbe vagy a nyárba érkezünk.
De ha csövek, csatornák, vezetékek
Laokoon-kígyóinak útját követjük,
reggelre megöregszünk.

PETŐCZ ANDRÁS

BARBARICUM-ÜZENET

Körmendi Lajosnak

Dunánál, Visztulánál,
Körösöknél
szélfútta fürt.

Ragyog már Barbaricum.

Kommandósok
és varkocsos-süveges
nyilazó lovascsapatok
csapnak össze.

Kiabálnak, veszettül
kiabálnak.

Gyönyörű üvegbúrák alatt
megsápadt tinédzserek
küldenek WhatsApp-üzeneteket
a túlvilágra.

Mennyire egyedül maradtál!
Egyedül a távoli birodalmadban.

Itt minden megváltozott.

Ha a teendőink megengedik,
elutazunk
Igazgyöngytallinnba, Gyémántprágába,
Borostyánvarsóba, Opálbukarestbe, Rubinszófiába
vagy akár
Elefántcsontlondonba, Feketekőpárizsba,
bármikor, bármeddig,
és filléreinket
kezünkben szorongatva
boldogság-perceket
számolgatunk.

VÖRÖS ISTVÁN

KULTURIKUM

A hajam tisztes rövidre vágva,
varkocsot végleg nem hordanék,
a koponyám úgy gömbölyödik,
mint Európa alatt a Föld.
A Duna–Majna–Rajna-csatorna
keresztülfut a gondolataimon
valahol itt a mélyben,
ahová a tudat alá süllyesztendő
érintések és emlékek merülnek,
amikor egyszer még, utoljára,
eszembe jutnak.
Nem tegezem magam, nem is magázom,
énnek szólítom, ha muszáj,
nem vagyunk többen,
vagy legalábbis mindenki
tisztelettudóan belém simul,

viszonylag zökkenőmentesen alkalmazkodik.
A fejem tele könyvekkel,
onnan húzom elő, mit kell tennem,
Pilinszky terelget a labirintus belseje felé,
Dosztojevszkij baltával kerget.
Vagy segítséget kér?
Weöres Sándor cinkének álcázza magát,
és a vállamra ül.
Nagyvárosba költöznek megmaradt
emlékeim, a vár alá Budán a kisiskolás Istike,
a felsős Bakonymérőn segít szőlőt permetezni,
Prága villamosai keresztülvisznek a fiatalkoromon,
a japán turisták egy percig nem tudják, hol vannak,
én hetekig, hónapokig.
A berlini S-Bahn átszáguld felnőttéletemen,
minden ötletem múzeumként bejárható.
Festmények másolatait írom verssé, vonósnégyeseket
fékezek meg, hogy az önelemzés vágóhídjára szállítsanak:
szerencsétlen stoppos, aki rossz irányba indul.
Rómába megyek nászútra, minden egyes kő
egy érzet, utcák, terek kavarognak a fejemben,
szökőkutak dobálják a szívemet magasba,
mint a mesében a törpe cipőjét,
Keats házában maga a vers
hullámzása csapkod, mint valami tengerparton,
színes, régi ruhában őrzöm az amritszári Aranytemplomot,
kezemben lándzsa, de világért se szúrnék vele,
a rituális fürdő végtelen medencéjében
galaxis formájú halak úszkálnak,
tudom, hogy egyszer nekem is
be kell gázolnom közéjük,
tudom, hogy egyszer nekem is innom kell
az opálos vízből,
ahol mindannyiunk bűnei örvénylenek,
és egyesek erényei szűrik az örvénybe zuhanó anyagot.

Hol kezdődik a hazám, és hol érek véget én?
Hol kezdődik a világ, és hol ér véget a haza?
Hol végződik a túlvilág,
és azon túl van-e a semmi?

FEKETE VINCE

(ALÁSZÁLLÁS)

„Szennyvízcsatornák, vízcsövek,
gázvezetékek Laokoon-kígyói kúsznak
a földben,
a falban,
a testben."
K. L.: Barbaricum

Nincs előző pillanat-buborék, és nincs
következő, csupán csak ez az egy van,
ez a kozmikus méretűre fölpuffadt, -fújódott

dimenzió, csak ez az egy létezik, az előzők
és a következők már teljesen azonosak ezzel
az eggyel, a jelen levővel, nem telik az idő

benne, nincs történet a buborék mélyén,
csak ez a folytonosságérzet nélküli Egy van,

és ez az Egy teljesen magába zárja, és olyan
lesz a teste ezen a buborékon belül, mint a
hártya, áttetsző, remegő, tekintete zselés, mint

a kocsonya, ahogy mélyen, egyenletesen lélegzik,
majd hirtelen dúdolgatni kezd, dallam, szavak,
szöveg, szövegszilánkok, és nincs világosság
belül, nincs napfény, nem jön fel a hold fehér,

áttetsző fénye, csak mint amikor oltott mész világít
az éjszakában, úgy sejtetik magukat az emlékek,
a tárgyak, a dolgok a sötét éjben, miközben
gazdagon burjánzik a bokrok, erdők szövevénye,

a szivacsos terepen aprócska bogárkák billegnek,
és könnyek áztatják a szemgolyót, vörös,
lángoló szemhéja belső szegélyét, amikor oda,

valahova alábuknak érte a szavak, mondatok, el-
maradt egykori öleléseink, érintések, simogatások…

ZALÁN TIBOR

RÉGI KARCAGI KÉPEKET NÉZEGETVE, KÖRMENDI-SOROKKAL

1.
barbár unicumok ömlenek
a sárgult fényképekre rajtuk
valahol amikor valakik

persze nem unicum pálinka
ami a poharakban ragyog
és már azt is pontosan tudjuk
hol voltak akkor és kikkel ott

falvak tetvei a bőrükön
tanyák serkéi baltás fagyok
egymás poharaiból ittak
homlokukon dúlt márciusok

emlékezete jövendője
mozgott a világ velük s a for
kalát készültek teleírni

2.
kik élnek még kik már halottak
tűnődik a kéz mereng a szem
másnap vért hánynak a reggelbe

vagy birkapörkölt vörös zsírja
volt csak a fazekas mihálynál
amit pálinkákkal befaltak
este az est után az estén

a festőnő fehér kabátban
előrehajlik a szerkesztők
elgondolkodva bámulják s lám
a költő gyermek szakálltalan

ülnek négyen a maguk és a
közönség izzását figyelve
védtelen határokat szemközt

3.
fájdalmak kertje volt már ez vagy
a gyönyörök kertje nyílott meg
épp *barbaricumban* kócosan

európáról beszéltek és
elhitték hogy létezik s talán
bíztak abban ők is részei
lesznek a már rothadó testnek

a képek összemosódnak a
láz művészete s a zabálás
még együtt az elveszettségben
nem egymáshoz méregpohárral

szemben fiatalok és ők az
asztal körül de már *nyílnak a*
meszesgödrök múzeumai

EGYEDÜL VAGYUNK

A SO[illegible]